

Suomen luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys ry.
c/o puheenjohtaja Sari Jaakkola
jaakkola.sari@outlook.com

LAUSUNTO 31.5.2023

Ikaalisten kaupungin ympäristölautakunta
Kolmen airon katu 3
39500 Ikaalinen
kanslia.teknisetpalvelut@ikaalinen.fi

Lausunto Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksesta

Tevaniemen Tuuli Oy valmistelee tuulivoimahanketta Ikaalisiin Tevaniemen alueelle. Kaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa enintään yhdeksän tuulivoimalan ja niihin liittyvien huoltoteiden ja maakaapeleiden rakentaminen. Hankkeessa laaditaan MRL 77 a §:n mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava, jota voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Hankkeen kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointiprosessi (YVA) on kytketty toisiinsa siten, että YVA-prosessin aikana tehtyjä selvityksiä on hyödynnetty myös kaavan tausta-aineistoina. Pirkanmaan Ely-keskus antoi 24.1.2023 perustellun päätelmänsä hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä.

Hankkeen suunnittelussa on annettu runsaasti palautetta sekä kaavan laatimisen sekä ympäristövaikutusten arvioinnin eri vaiheissa. Myös Suomen luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys on kommentoinut yhdessä Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin kanssa hanketta eri vaiheissa. Kaavaehdotuksen materiaalien perusteella näyttää, että muutosesityksiä on jonkin verran kirjattu kaavaselostukseen. Itse hankkeen suunnitteluun (so. hankealueen laajuus ja voimaloiden sijoittelu) palautteella ei näytä olevan merkittävää vaikutusta.

Nostamme tässä esille muutamia hankealueen rajaukseen ja luontovaikutuksiin liittyviä tekijöitä, joita toivomme edelleen otettavaksi huomioon hankkeen mahdollisessa jatkokehittämisessä.

Kaavakartan tarjoama informaatio

Kaavakartta on vaikeasti tulkittava. Käytetty pohjaväri aiheuttaa sen, että voimalapaikkojen ja teiden tarkkaa sijaintia on vaikea hahmottaa.

Isona puutteena pidämme sitä, että sähkönsiirtolinjan reittiä ei ole merkitty karttaan. Sähkönsiirron erityispiirteenä on, että siirtolinja kulkee Tevaniemen pohjavesialueen läpi. Tämän vuoksi mahdolliset kaivutyöt on tehtävä erityisellä varovaisuudella. YVA-prosessissa selvitettiin kahta vaihtoehtoista linjausta, pohjoisempi VEA-linja ja eteläisempi VEB-linja. Näistä

toteutuskelpoisempana pidettiin pohjoista reittivaihtoehtoa VEA, arvioon yhtyi myös YVA-yhteysviranomainen. Kaavaesityksessä mainitaan kuitenkin, että sähkönsiirtoreitti tarkentuu myöhemmässä suunnittelussa. Eikö esitetty VEA-linjaus ollut mahdollinen ehkä pieniä toteutusvaiheen muutoksia lukuun ottamatta? Miten kansalaisten kuuleminen toteutuu, jos siirtolinjan paikka ratkeaa vasta kaavoituksen jälkeen?

Kaavakartassa tuulivoimaloiden sijainti on merkitty summittaisesti. Kartassa mainitaan, että voimaloiden tarkka sijainti määritellään rakennusluvan yhteydessä. Tevaniemen tuulivoimakaava on oikeusvaikutteinen yleiskaava, jonka perusteella rakennuslupa voidaan myöntää suoraan. Järjestely heikentää kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Asianosaisille lienee epäselvää, minkälainen prosessi tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntäminen on, ja mitkä tahot voivat lausua mielipiteensä asiassa.

Hankealueen koko ja voimalayksiköiden määrä

Olemme aikaisemmissa mielipiteissämme nostaneet esille Tevaniemen voimala-alueen haasteellisen sijainnin. Tevaniemessä ja lähialueella on runsaasti vakituista ja vapaa-ajan asutusta. Hankealue sijoittuu kahdelta puolelta maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman kylkeen. Pirkanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa rajattu Kallionkielen - Tevaniemen - Riitalan maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema (Mam) kattaa myös Leppäsjärven-Poltin alueen.

Pirkanmaan liitto on Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 esittänyt Tevaniemeen potentiaalista tuulivoima-alueita. Ongelma on, että valmisteltu hankealue on huomattavasti laajempi kuin maakuntakaavassa on esitetty. Myös voimalayksiköt ovat selvästi suurempia kuin maakuntaliiton vanhoissa selvityksissä on käytetty. Tevaniemeen suunniteltujen teollisuusluokan voimaloiden vaikutuksista ei ole vielä kokemusta.

Tevaniemen YVA-prosessin ja kaavasunnittelun selkeänä puutteena on, että maakuntakaavassa esitettyä pienempää hankealuetta ei otettu vaihtoehtoiseen tarkasteluun. Asiaa pyydettiin sekä yhteysviranomaisen että muiden tahojen palautteissa. Selkeitä perusteita hankealueen kasvattamiselle ei ole annettu. Pienempi hankealue olisi todennäköisesti pystytty paremmin sovittamaan asutuksen, maiseman ja luonnon kannalta tyydyttävästi.

Kaavaehdotuksen mukaan lähimmät loma- ja asuinrakennukset sijaitsevat noin 1,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimalapaikoista. Alle kahden kilometrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta sijaitsee 18 loma-asuntoa ja 28 vakituista asuntoa, mitä voi pitää suurena määränä. Hankesuunnittelu on tuottanut runsaasti kriittistä palautetta, mikä on ymmärrettävää.

Asukkaiden antama palaute ei ole vaikuttanut voimaloiden määrään tai niiden sijoitteluun juuri lainkaan, mikä antaa kyseenalaisen kuvan suunnitteluprosessista. Monissa tuulivoimahankkeissa on ollut esillä vähintään kahden kilometrin etäisyys asutukseen, vaikka lainsäädännössä tätä ei veloiteta. Asiaa on syytä arvioida myös lkaalisissa, jos tuulivoimahankkeet etenevät. Tätä puoltaa myös yleinen ympäristöoikeuden varovaisuusperiaate.

Luontovaikutukset

Olemme aikaisemmin nostaneet esille useita puutteita luontovaikutusten arvioinnissa. Näkemyksemme mukaan luontoselvitykset eivät ole riittävän laadukkaasti tehtyjä.

Viranomaiskäytössä olevissa lajitiedoissa (Laji.fi) näkyy, että hankealueen pohjoispuolella Parkanon rajan tuntumassa on tehty pitkään maakotkahavaintoja. Viimeiset rekisterissä olevat havainnot ovat vuoden 2021 talvikaudelta. Maakotkan reviierejä ja esiintymistä ei ole kuitenkaan riittävästi tarkasteltu luontovaikutusten arvioinnissa. Maakotka on uhanalaisuusluokituksessa vaarantunut (VU), luonnonsuojelulain erityisesti suojeltava, rauhoitettu ja EU:n lintudirektiivin liitteen I laji. Maakotka on erämaalintu, jonka reviiri on kooltaan 100–400 neliökilometriä.

Maakotkan suhteen on huomioitava, että suurten petolintujen tarkat esiintymätiedot ovat ns. sensitiivistä lajitietoa. Maakotkahavaintojen tarkkoja sijainteja ei tule esittää julkisissa asiakirjoissa.

Maastokartoituksissa havaittiin liito-oravan jätöksiä kahdesta paikasta, joista ainakin Riihiviidan kohde vaikuttaisi potentiaaliselta liito-oravan reviiriltä. Voimalapaikat 8 ja 9 sijoittuvat melko lähelle havaintopaikkaa. Liito-orava on luonnonsuojelulaissa suojeltu, vaarantunut (VU), luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. On huomattava, että levähdyspaikkojen käsite kattaa myös alueet, jolla liito-orava ei enää elä mutta todennäköisesti voi palata alueelle (Euroopan tuomioistuimen ennakkoratkaisu C-477/19).

Lopuksi

Toivomme, että Ikaalisten kaupunki huomioi paremmin annetun palautteen kaavoituksessa. Myös Tevaniemen tuulivoimahankkeen ympäristöluvan tarvetta tulee arvioida uudelleen.

Ikaalisissa 31.5.2023

Suomen luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys ry.

Sari Jaakkola

puheenjohtaja

Sonja Lamppu

sihteeri